

dat Mussert het gebeurde terstond zou rondbazuinen. 'Ik heb mijn besluit genomen', riep Mussert namelijk diezelfde middag in het Amsterdamse Concertgebouw uit waar enkele duizenden NSB'ers bijeen waren. 'Als de invasie komt' (een Geallieerde invasie in Nederland), 'zal ik onder alle omstandigheden in Utrecht zijn. Vanmorgen heb ik een nieuwe uniform gekregen, die van vrijwillig soldaat bij de Duitse weermacht. Die uniform zal ik aantrekken, zodra hier de invasie zal komen' – hierop volgden, aldus *Het Nationale Dagblad* (het dagblad van de NSB), 'donderende toejuichingen die minutenlang aanhielden.'¹

Bij het *Reichskommissariat* en bij de staf van de *Wehrmachtbefehlshaber* vernam men van dit alles met algemene verbazing. De *Ortsverteidigungskommandant* die zo bereidwillig voor de uniformen had gezorgd en die zich kennelijk niet bewust was geweest van de politieke implicaties daarvan, werd uit zijn functie ontheven, generaal Christiansen weigerde om Mussert (deze was toen al als soldaat bij een transportkolonne van de *Wehrmacht* ingedeeld) definitief in de *Wehrmacht* op te nemen, Seyss-Inquart nam Mussert kwalijk dat hij zonder overleg had gehandeld, aan Rauter en aan allen die tot het SS-complex behoorden (onder hen Musserts vroegere rivaal Rost van Tonningen²) was duidelijk dat Mussert zich bewust van de Landstorm Nederland, onderdeel van de *Waffen-SS*, had gedistancieerd – de zaak eindigde aldus dat de 41 uniformen in de loop van augustus weer werden ingeleverd.

Tot de publieke opinie in Nederland drongen van dit gebeuren slechts de in de pers gepubliceerde woorden door welke Mussert in het Concertgebouw had gesproken. De leider der NSB zou persoonlijk gaan meevechten! 'Duitslands nieuwste geheime wapen' werd hij genoemd. Gedichten gingen de ronde doen, waarin herinnerd werd aan het feit dat hij zich in de Meidagen van '40 enige tijd in een hooiberg had verborgen en dat hij, die zich zo manhaftig voordeed, met een nogal bejaarde tante was getrouwd. *De Waarheid* publiceerde de volgende limerick:

'In Utrecht, sprak Mussert, daar blijf ik
 bij u, mannenbroers, al verstijf ik;
 ik vermom me kordaat
 als vrijwillig soldaat
 in een hooiberg, standvastig, verblijf ik!³

¹ *Het Nationale Dagblad*, 12 juni 1944. ² Ondanks het feit dat hij de vijftig jaren was gepasseerd, ging Rost eind juni in opleiding bij de Landstorm welke hij na zes weken als *Unterscharführer der Reserve* verliet. ³ *De Waarheid*, 128 (21 juni 1944), p. 5.